

Przebudowa placu Biegańskiego, z której efektów korzystamy dzisiaj, była elementem rewitalizacji obejmującej także ciąg alei Najświętszej Maryi Panny. Plac po przebudowie został oddany do użytku w 2011 roku. Z czasem – jako rozległa przestrzeń wyłożona kostką granitową – zaczął budzić coraz więcej kontrowersji, zarówno w kontekście krytykowanego coraz silniej zjawiska tzw. „betonozy” – a więc rozwiązań przestrzennych, których zasadniczym budulcem są elementy betonowe, kamienne etc. – jak i zmian klimatu i wiążących się z nimi wyzwań w projektowaniu miejskich obiektów, które powinny uwzględniać długie okresy upałów, suszy czy – z drugiej strony – nagłe, intensywne nawałnice, kiedy podłoże nie jest dostosowane do bezpiecznego przyjmowania ogromnych ilości wody.

Do pierwszych dyskusji o możliwych zmianach zagospodarowania placu Biegańskiego Miasto zaprosiło wczesną wiosną 2023 roku. 22 marca – podczas spotkania prasowego z udziałem prezydenta Krzysztofa Matyjaszczyka – poinformowano o rozpoczęciu prac koncepcyjnych nad zmianami, a jednocześnie zwrócono się do mieszkanki i mieszkańców Częstochowy z prośbą o sugestie w tej sprawie – tak, aby mogła powstać tam przyjazna przestrzeń spełniająca ich oczekiwania. Prezydent wyjaśniał, że skończył się okres trwałości projektu unijnego, co oznacza możliwość ingerowania w jego przestrzeń. Tłumaczył także kontekst rysującej się przed miastem możliwości skorzystania z nowych środków unijnych na ten cel, a więc i konieczności odpowiednio wczesnego przygotowania się do ich wydatkowania. Mowa była też o względach historycznych – w rok 2026 wypadnie bowiem jubileusz dwustu lat od połączenia Częstochówki z Częstochową. Realizacja modyfikacji placu miałaby więc symboliczne znaczenie gdyby udało się ją zrealizować w okolicach tego jubileuszu. O zmianach na placu Biegańskiego prezydent mówił w kontekście głównych celów miejskiego programu „CzęstoZielona” – wprowadzania dodatkowych mini-parków, drzew, krzewów i łąk w miejską przestrzeń. Jednocześnie nie ukrywał, że tak widzi jeden z głównych kierunków zmian na placu. Zieleni było bowiem zbyt mało w tworzonym kilkanaście lat wcześniej projekcie rewitalizacji, a aneks dołożony później przez Miasto tylko w pewnym stopniu zwiększył udział zieleni we wprowadzonej w życie koncepcji.

Centrum Usług Komunalnych (CUK) zapowiedziało, że chce przyjrzeć się temu centralnemu punktowi Śródmieścia wraz z mieszkańcami oraz projektantami z Grupy Verso. Podano do publicznej wiadomości adres mejlowy, na który do 12 kwietnia można było zgłaszać swoje pomysły dotyczące kierunków przebudowy placu. CUK poinformowało zarazem, że równoległe będzie pracować nad koncepcją placu i drobnymi modyfikacjami w części ciągu alei Najświętszej Maryi Panny, dotyczącymi m.in. uporządkowania parkowania i uzupełnienia roślinności.

Z kolei przedstawiciele partnerów Miasta w tym przedsięwzięciu – Grupy Verso – poinformowali, że są na etapie analiz i rozmów z różnymi urzędami, instytucjami, a jednocześnie chcą się dowiedzieć, czego zdaniem mieszkańców brakuje na „Bieganiu” i co trzeba poprawić. Architektoniczna pracownia Verso w ostatnich latach zdobyła m.in.: I nagrodę w konkursie „Baumit – Fasada Roku 2018” w kategorii „dom jednorodzinny nowy” oraz nagrodę główną i wyróżnienie w konkursie „Architektura Roku Województwa Śląskiego 2019” w kategorii dom jednorodzinny. Grupa realizuje obiekty mieszkalne, usługowe, projekty urbanistyczne oraz instalacje przestrzenne, ma na koncie m.in. projekt koncepcyjny zagospodarowania terenów zielonych wokół stołecznej Galerii Północnej, ale i tego samego rodzaju projekt przy Galerii Jurajskiej w Częstochowie.

Kolejne spotkanie z mediami poświęcone przyszłości placu Biegańskiego zorganizowano w Urzędzie Miasta 12 stycznia 2024 roku. Przedstawiono wtedy opracowaną przez Grupę Verso wizualizację koncepcji zmian. Punktem wyjścia do starania się o środki unijne – a tak Miasto zamierzało i zamierza sfinansować przemianę „Biegana” – jest bowiem opracowanie programu funkcjonalno-przestrzennego oraz kierunków rewitalizacji. W zaprezentowanej wizualizacji architekci odnieśli się przede wszystkim do sugestii i opinii mieszkańców zabranych kilka miesięcy wcześniej. Uwzględniono też uwagi zgłoszone przez takie podmioty jak Centrum Usług

Komunalnych, Miejski Zarząd Dróg, Miejska Pracownia Urbanistyczno-Planistyczna oraz organizacje społeczne – Obywatelskie Stowarzyszenie Przyjaciół Częstochowy czy Stowarzyszenie Demokratyczna RP.

O wymogach, jakie powinna spełniać taka metamorfoza z punktu widzenia Miasta, mówił prezydent Częstochowy, wymieniając m.in. zaakcentowanie reprezentacyjnego charakteru placu oraz jego uniwersalność (służącą łączeniu funkcji lokalizacji wydarzeń o uroczystym charakterze patriotycznym z funkcją rozrywkową – miejsca koncertów, targów, wystaw i jarmarków). Intencją jest stworzenie chętniej i częściej odwiedzanego miejsca spotkań, ale i przestrzeni, która przez lokalną społeczność mogłaby być pokazywana z dumą gościom miasta. Oprócz nieodzownej gastronomii, wizualizacja uwzględniła zacienione miejsca odpoczynku, więcej drzew i roślinności. Aby przyciągnąć osoby w różnym wieku, zaproponowano dużą altanę, ławki, całoroczną kawiarnię, zielone strefy, a także fontanny. Koncepcja zawierała też element, który – jak się wkrótce okazało – wywołał najsilniejsze emocje mieszkanki i mieszkańców, w tym głosy sprzeciwu. Chodzi o oplecione pnączami stalowe konstrukcje o nieco futurystycznym charakterze. Kontrowersje wokół tego elementu sprawiły, że potrzeba dalszych, dłuższych, szerszych uzgodnień społecznych jawiła się jako oczywista.

Zaprezentowana w styczniu 2024 roku koncepcja objęła również odbudowę drugiego Odwachu w historycznej lokalizacji, gabarytach i formie – tak, aby uzupełnić zespół urbanistyczny Ratusza. Ten nowy obiekt po wschodniej stronie miałby być wykorzystany z myślą o punktach gastronomicznych.

Zaraz po styczniowej prezentacji nowej koncepcji „Biegana” w **samorządowych mediach społecznościowych skonfrontowano ją ponownie z opinią ogółu mieszkanki i mieszkańców.** Posty – wraz z videoprezentacją nowej koncepcji placu – ukazały się na oficjalnym profilu FB Miasta Częstochowy oraz na profilu prezydenta Krzysztofa Matyjaszczyka. Zwłaszcza na tym drugim liczba wypowiedzi na temat wizualizacji była imponująca – do sierpnia 2024 roku zamieszczono niemal 400 komentarzy. Prezydent Miasta zadeklarował gotowość wysłuchania kolejnych uwag i sugestii podobnie jak poprzednich, a także zapewnił, że jest jeszcze czas na dyskusję. Wizualizację udostępniały też lokalne media na swoich profilach społecznościowych, otwierając tym samym kolejne kanały, poprzez które wszyscy zainteresowani mogli wyrażać swoje opinie. Wydaje się, że najintensywniej komentowane były wspomniane wcześniej metalowe „nośniki” zieleni na płycie placu.

Głosy w sprawie projektowanych rozwiązań pochodziły też z Rady Miasta Częstochowy. W swojej interpelacji z 16 stycznia 2024 roku radny VIII kadencji Artur Gawroński wskazał na konieczność likwidacji barier architektonicznych przy okazji przebudowy. Zaproponował zarazem kilka rozwiązań poprawiających funkcjonalność elementów małej architektury – m.in. ławek (tak, by uwzględniały potrzeby osób starszych i z niepełnosprawnościami), dostępu do strefy zielonej (dla osób na wózkach czy matek z dziećmi), toalet, punktów ładowania np. wózków elektrycznych (dla niektórych podstawowego narzędzia mobilności), oświetlenia czy koszy na śmieci. Na interpelację tę odpowiedział ówczesny zastępca prezydenta Piotr Grzybowski, zapewniając, że prezentacja to jedynie ogólny zarys rewitalizacji obiektu i jego najbliższego otoczenia, a dopiero zlecony projekt budowlany wraz z wykonawczym będzie przedstawiał planowane detale. Podkreślił też, że zamiarem Miasta jest projektowanie zmian tak, by nie stwarzały żadnych barier architektonicznych.

